

Angol nyelv és irodalom és magyar nyelv és irodalom didaktika doktori tanulmányi program (nappali és levelező tagozat) tanulmányi program, 38. Pedagógusképzés és pedagógiai tudományok tanulmányi szak, disszertációs témajavaslatok a 2025/2026-os akadémiai évre:

Az Angol Nyelv és Irodalom modul témái:

Témavezető:

Dr. habil Győri Gábor Vilmos, PhD.

Angol Nyelv és Irodalom Tanszék

gyorig@ujs.sk

A szójelentés többnyelvű ismerete interkulturális és nyelvközi szempontból

Az egymásnak megfelelő szójelentések különböző nyelvek közötti összehasonlításakor gyakran találunk bizonyos fokú nyelvközi eltéréseket mind a denotáció, mind pedig a konnotáció tekintetében. Ez a lexikális szemantika és a kultúra összefüggésének a következménye. Ez a kapcsolat abban nyilvánul meg, ahogyan a szavak jelentése tükrözi azon szociokulturális és természeti környezetre vonatkozó kulturális perspektívákat, ahol egy adott nyelvet beszélnek. Ezek a perspektívák nem választhatók el a nyelv strukturális aspektusaitól és a nyelvi tudástól. A két- és többnyelvű beszélők esetében ezek az ismeretek a nyelvi kompetenciájuk szintjétől függően különböző mértékben épülhetnek be a mentális lexikonjukba. A disszertációban elvégzendő kutatás célja a szójelentések univerzális és kultúrafüggő aspektusainak vizsgálata a következőkre vonatkozó adatok tekintetében: (i) miért befolyásolják a kulturális ismeretek az egyes szójelentéseket, és (ii) hogyan erednek ezek a szójelentések a környezet kulturális értelmezéséből. Ezeket a kérdéseket az L1-nek az L2 ismeretére és tanulására gyakorolt hatásával kapcsolatban kell vizsgálni, illetve azzal kapcsolatban, hogy az L1 és egy L2 ismerete hogyan befolyásolhatja egy további nyelv vagy nyelvek tanulását. Ezek mellett a kutatás terjedjen ki arra is, hogy mindez hogyan integrálható az idegennyelv-oktatásba.

Kulcsszavak: lexikális szemantika, mentális lexikon, interkulturális kompetencia, nyelvtanulás, szókinccstanulás

Témavezető:

doc. PaedDr. Puskás Andrea, PhD.

Angol Nyelv és Irodalom Tanszék

puskasa@ujs.sk

1. Önszabályozó tanulás az angol nyelvórán és azon kívül a középiskolákban

A tanulói autonómia, az önszabályozó tanulás, a tanulási stratégiák és a motiváció fejlesztése évtizedek óta a figyelem középpontjában áll, és központi szerepet játszik a jelenlegi diskurzusban arról, hogyan tehető sikeresebbé az idegennyelv-tanulás, és hogyan lehet kiaknázni a nyelvórán kívüli tanulási lehetőségeket. A disszertáció fő célja a tanulói autonómia, a tanulási stratégiák és a motiváció, valamint az idegennyelv-tanulás hatékonysága közötti kapcsolat feltárása a középiskolákban. A disszertáció szerzője áttekinti az önszabályozó tanulás elméleti keretét és lehetőségeit, feltárja a tanulói autonómia és a tanulási stratégiák fejlesztésének módjait, és felsorolja a tanulói autonómia javítására szolgáló validált eszközöket és konkrét ötleteket. A disszertáció egy kiválasztott célcsoporttal végzett kutatáson alapul az

angol nyelvoktatáson belül. A tanárok és a diákok észleléseit, attitűdjeit, valamint a tanulói autonómia erősítésében betöltött szerepüket vizsgálja.

Kulcsszavak: tanulói autonómia, önszabályozó tanulás, tanulási stratégiák, motiváció, angol mint idegen nyelv

2. Iskolák és oktatási rendszerek irodalmi szövegekben

A disszertáció az angol-amerikai irodalmi szövegekben megjelenő iskolák és oktatási rendszerek sokféle képére, megjelenésére fókuszál, és követi, hogyan alakultak és változtak ezek a képek az elmúlt néhány évtizedben. A disszertáció írja számos irodalmi szöveget gyűjt össze (többnyire, de nem kizárólagosan) iskolákkal és iskolai történetekkel, bentlakásos történetekkel, campus regényekkel, valamint összehasonlító elemzés és close-reading technikák segítségével megvizsgálja a történeti fejlődést, a narratívák változását, a kiválasztott szövegekben ábrázolt technikákat és karakterszerepeket. Végül a szerző konkrét és kipróbált gyakorlati ötleteket dolgoz ki és mutat be arra vonatkozóan, hogy ezek a szövegek és történetek hogyan használhatók az angol, mint idegen nyelv oktatásában.

Kulcsszavak: iskola, oktatási rendszer, irodalom, campus regények, bentlakásos történetek, narratív technikák

3. Drámapedagógia az angol mint idegen nyelv oktatásában

A doktori disszertáció célja a drámapedagógia alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata az angol mint idegen nyelv oktatásában. A kutatás arra a kérdésre keresi a választ, hogy (1) milyen szerepet töltenek be a drámapedagógiai technikák és a mozgásközpontú idegennyelv-oktatási módszerek (pl. TPR) az idegennyelv-oktatás jelenlegi, szlovákiai gyakorlatában, (2) milyen tanári attitűd alakult ki a drámatechnikák kapcsán, (3) milyen szerepet játszik a drámapedagógia az idegennyelv-oktatásban a legalapvetőbb nyelvi készségek fejlesztésében és (4) milyen mértékben segíti a drámapedagógia konkrétan a beszédkészség, valamint a kreativitás és kooperáció fejlesztését az angol idegennyelvi órán a választott célcsoportnál. A kutatás célja továbbá egy olyan hatékony módszertani eszköztár és jógyakorlat kidolgozása, összeállítása és validálása, amely hitelesen bemutatja a drámapedagógia gyakorlati alkalmazását az angol idegennyelvi óra keretein belül.

Kulcsszavak: drámapedagógia, beszédkészség, kreativitás, kooperáció, angol mint idegen nyelv

Témavezető:

Dr. habil. Tóthné Litovkina Anna, PhD.

Angol Nyelv és Irodalom Tanszék

litovkinaa@ujv.sk

A humor használata a nyelvoktatásban

A disszertáció fő célja annak vizsgálata, hogy a humor különböző típusai és műfajai hogyan integrálhatók a tanulási környezetbe. A disszertáció gyakorlati technikákat mutat be az ilyen tanulás megvalósításához. A disszertáció elméleti része először a humorkutatás háttérét tárgyalja (a különböző témák között szerepelnek: A humor interdiszciplináris jellege. A humor típusai és műfajai. stb.). Ezt követően a disszertáció foglalkozik különböző humorelméletekkel (pl. Relief-

elmélet, felsőbbrendűség-elmélet, inkongruencia elmélet, a humor forгатókönyv-alapú szemantikai elmélete stb.) és különböző humorkutatók munkáival (pl. Salvatore Attardo, Elliott Oring, Victor Raskin, Medgyes Péter, Anna T. Litovkina stb.). A disszertáció továbbá a humor különböző brit és (vagy) amerikai írók és publicisták humorhasználatára fókuszál. A disszertáció gyakorlati része a következő témákkal foglalkozik: Hogyan használják a humor különböző technikáit az angol nyelvi tankönyvekben? Humor és nyelvoktatás. Humorelméletek és nyelvtanulás. A humor pszichológiai és kognitív előnyei a nyelvtanulásban. Gyakorlati stratégiák a humor EFL/ESL tanításba való integrálásához. A megfelelő humor kiválasztása a különböző tudásszintekhez. Humorral kapcsolatos tevékenységek és játékok. Viccek, szójáték, mémek és humoros történetek használata az osztályteremben. Végül, de nem utolsósorban a disszertáció olyan óravázlatokat tartalmaz, amelyekben a humor különböző műfajainak és típusainak a nyelvi órákon való használatának képessége kerül bemutatásra. A disszertáció mind kvalitatív, mind kvantitatív kutatási módszereket alkalmaz.

Kulcsszavak: használat, humor, EFL, tankönyvek, humoros technikák, óravázlatok, tanulás.

A Magyar Nyelv és Irodalom modul témái:

Témavezető:

doc. Mgr. Polgár Anikó, PhD.

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
polgara@uj.s.k

1. A magyar verstan oktatásának aktuális kérdései

A verstan oktatása az irodalomelmélet részét képezi, de a gyakorlati szövegelemzéseknek is fontos kiindulópontja, emellett az irodalomtörténet oktatása során is számos, magyarázatra szoruló verstani fogalom merül fel. Az utóbbi évek irodalomtudományában a verstanhoz és a szövegelemzéshez való viszony is megváltozott, tágabb kulturális keretbe helyeződött. A disszertáció azt vizsgálja, miben állnak ezek a változások és mennyiben tükröződnek a verstan oktatásában a magyarországi és szlovákiai magyar iskolákban. A disszertáció fontos eleme a tankönyvek, verstani kézikönyvek és gyakorlókönyvek vizsgálata, ez egészül ki a verstan oktatására vonatkozó kérdőíves vizsgálattal, illetve az oktatás megújítására vonatkozó innovatív módszertani javaslatokkal.

Kulcsszavak: verstan, oktatás, magyar irodalom, költészet, irodalomelmélet

2. A világirodalom oktatásának aktuális kérdései szlovákiai magyar viszonylatban

A kutatás középpontjában egy szabadon választott világirodalmi korszak vagy egy választott szerző oktatásának kérdésköre áll. A téma szoros összefüggésben van a műfordítás-történet megítélésével és egyes jelentős világirodalmi szerzők műveinek magyar hatástörténetével. A disszertáció a magyarországi és szlovákiai magyar tankönyvek világirodalom-koncepcióit is vizsgálja összehasonlító jelleggel. A tankönyvelemzést kérdőíves kutatás egészíti ki.

Kulcsszavak: világirodalom, oktatás, magyar irodalom, összehasonlító elemzés

Témavezető:

Simon Szabolcs, PhD.

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

simons@uj.s.k

Országos és helyi szintű pedagógiai mérések szlovákiai magyar tannyelvű alapiskolákban az első nyelv és az államnyelv tantárgyainak viszonylatában a felső tagozat kimeneti szintjén

A dolgozat kiválasztott járás (például a Komáromi járás) magyar tannyelvű alapiskoláiban a magyar és szlovák nyelv tantárgyaihoz kapcsolódó pedagógiai mérések elemzését nyújtja. Az értekezés alapjául szolgáló kutatás magában foglalja a kiválasztott járás alapiskoláinak jellemzését az iskola szociális és nyelvi környezete szempontjából. Az oktató-nevelő munka szempontjából bemutatja a nyelvi tantárgyak sajátosságait, és elemzi az anyanyelvi nevelés, ill. az államnyelv oktatásának folyamatát.

A dolgozat érdemi része értekezik az országos szintű pedagógiai mérőeszközökről, történeti kitekintéssel, a kimeneti szinten alkalmazott pedagógiai mérések (Tesztelés 9) eredményeiről. A kutatás igyekszik feltárni azt, hogy a kimeneti szinten történő mérések tekintetében hogyan viszonyulnak egymáshoz az országos és a helyi eredmények, ill. milyen tényezők befolyásolhatják a feltételezhető eltéréseket.

A dolgozat társadalmi és oktatáspolitikai hozadéka abban rejlik, hogy rávilágíthat a pedagógiai mérések és a nyelvoktatás összefüggéseire, azzal a szándékkal, hogy az utóbbi hatékonysága optimális legyen. A felmérés a nyelvoktatási folyamatokkal kapcsolatban újszerű szempontokat vehet fel. Ezek mind a mérőeszközök fejlesztői, mind az oktatási intézmények számára hasznosak lehetnek. A kutatás célja olyan változások előmozdítása, amelyek hosszú távon hozzájárulhatnak a szlovákiai magyar tannyelvű alapiskolákban folyó nyelvoktatás fejlődéséhez. A dolgozat eredetiségét az a körülmény indokolja, hogy mindez ideig nem készült átfogó elemzés a kimeneti szintű pedagógiai mérésekről a szlovákiai magyar tannyelvű iskolák szempontjából.

A munka módszerei: terepmunka, kérdőíves felmérés, dokumentumok elemzése, statisztikai adatok feldolgozása, interjúk készítése

Kulcsszavak: nyelvoktatási folyamatok, pedagógiai mérések, pedagógiai dokumentumok, lingvodidaktikai elemzés, Szlovákiai magyar tannyelvű iskolák

Témavezető:

Dr. habil. PaedDr. Keserű József, PhD.

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

keseruj@uj.s.k

A transzmediális történetmondás alkalmazásának lehetőségei az iskolai oktatásban

Transzmediális történetmondásnak tekinthetünk minden olyan narratív stratégiát, amelyben a narratíva befogadása és/vagy létrehozása különböző mediális platformokon keresztül történik. Ez a megközelítés nagy fokú immerzív élményt tesz lehetővé, miközben különböző csatornákon keresztül enged hozzáférést a történetvilághoz. A transzmediális történetmondás új lehetőségeket teremt az oktatás területén is, mivel egyszerre képes elmélyíteni a tanulási élményt és kreatív módon összekapcsolni a tanulókat. Mindez egyfajta transzmediális tanulási folyamatot tesz lehetővé, amely a következő pilléreken nyugszik: transzmediális játék, participatorikus kultúra, transzmediális készségek fejlesztése és összekapcsoltság. A

disszertáció célja feltérképezni a transzmediális történetmesélés elveit és oktatási előnyeit, valamint kidolgozni a transzmediális projektek iskolai oktatásba való integrálásának gyakorlati stratégiáit.

Kulcsszavak: transzmediális történetmondás, transzmediális tanulás, participatorikus kultúra, immerzió, összekapcsoltság

Témavezető:

doc. Nagy Péter, PhD.

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

nagyp@uj.s.k

Az irodalmi olvasás módszertani dilemmái a médiumközi térben

Az utóbbi években igen sok olyan felmérés látott napvilágot, amely az interaktív eszközök elterjedését vizsgálta különböző iskolai közösségekben, illetve azon belül azt a kérdést is feltette, hogy milyen hatással vannak ezek az eszközök az irodalmi művek befogadási folyamataira. A kutatások eredményei között rendre felbukkan, hogy a videók, a digitális szövegek, a különféle vizuális segédanyagok, az interaktív hipertextek, a különböző adaptációk stb. kimutathatóan, jelentősen hozzájárulhatnak az irodalmi művek komplexebb megértéséhez. Más források, illetve az irodalom- és a médiatudomány szerint az ilyen jellegű kutatások eredményei a legtöbb esetben megkérdőjelezhetők, mert nem tudatosítják a módszertani indíttatású kutatók, hogy mit is mérnek valójában. Milyen értelemben beszélhetünk például egy irodalmi mű mélyebb, komplexebb megértéséről? Ez ugyanis korlátokba ütközik, és mediális akadályai vannak. Amit az ilyen jellegű kutatások többsége kimutat, az inkább egy műnek más médiumokban való részleges reprezentációja (vagy reprezentálhatatlansága), de egyik sem helyettesítheti az értő irodalmi olvasást, pusztán hat rá, rosszabb esetben pedig eltereli a figyelmet az irodalmi specifikumokról. Nem mélyebb megértésről van tehát szó, hanem az érzékelés megváltoztatásáról, áthelyezéséről. Ami az értő olvasást elősegíti valójában, az egy következő olvasás. A kétféle megközelítésből kiindulva elvégezhető egy olyan kutatás, amely nem téveszti össze a direkthatást az irodalmi olvasással, és ezt a különbséget szem előtt tartva vizsgálja az utóbbi oktathatóságának tényleges dilemmáit, nehézségeit és fejleszthetőségét a médiakonvergencia időszakában.

Kulcsszavak: irodalmi olvasás, interaktív oktatási eszközök, mediális áthelyezés, megértés, alkalmazás